

Антін Щегельський

Пригоди українців у Анталії

*Коли тебе тягне до жінки,
а її — навзаєм — значить,
зустрілися два психози, які
працюють на одній частоті.*

Кобель Серьога

Депресія чи хандра, а лікуватись треба сексом

У гонитві за примарою заможності й достатку Микола уже давно забув, коли востаннє був у відпустці. Він уперто намагався досягнути успіху там, де це не вдавалося його колегам. Тож відколи став головним редактором бізнесової газети, взагалі не відпочивав. Робота не відпускала навіть на вихідні. Але й працюючи у такому темпі, Микола не міг наздогнати свою удачу. Тільки із року в рік накопичувалася втома. І ось настав час, коли вона перейшла у хронічну. Хоч за що б він брався, усе падало з рук.

Микола зовсім збайдужів до життя. Він хотів лише одного — виспатись. А тут ще, як на лихо,

почалося весняне безсоння. І те безсоння катувало його навіть більше, ніж втома. Бо цілісінький день на роботі злипалися очі. А уночі, варто було лягти у ліжко, навалювалися спогади про речі, які кожен чоловік воліє краще ніколи не згадувати. Й він до самісінького ранку крутився у постелі, благаючи Бога про сон. На душі було так гидко і тоскно, що хоч руки на себе накладай. Зрештою, про все це він розповів лікарю.

— У вас справжнісінька депресія, — констатував той.

— То по Америках та Європах бувають депресії, — заперечив Микола. — А у нас звідкіля такі панські витребеньки? Може, у мене звичайна хандра?

— Депресія чи хандра — великої різниці немає, — скрушно мовив лікар. — Бо лікуватися однаково треба. Я не буду вас труїти всілякими там антидепресантами — пігулок наковтатися ще встигнете. Спершу спробуйте змінити обстановку. Поїдьте десь у село. Або ще краще візьміть відпустку та й махніть із дружиною на море. Напровесні, поки ще не почався сезон, пугівки недорогі. За невеликі гроші можна відпочити в Анталії чи Єгипті набагато краще, ніж влітку у Криму.

— Даруйте, але чи обов'язково одружуватися задля тижня чи двох відпочинку на морі? — уперше

спробував пожартувати Микола.

— Пам'ятайте, що при вашому захворюванні здоровий секс — найкращі ліки. Це і заспокійливе, й тонізуюче, і навіть снодійне. А те, що не маєте дружини, — не біда. Візьміть коханку. Або навіть просто попутницю на відпустку. Он в Інтернеті на сайтах знайомств безліч подібних пропозицій. Вибирай, яка сподобається. І головне — жодних претензій: з'їздили разом на відпочинок — і розбіглися.

— Воно то так. Але хто погодиться ділити ліжко зі мною? Хай навіть за насолоду поніжитися у квітні під південним сонцем та поплавати у Середземному чи Червоному морі?

— Ну, ви ще зовсім не старий. Та й фармацевтична промисловість на місці не стоїть. Зараз стільки всіляких препаратів для літніх людей понавигадували! І в сімдесят чоловік може почуватися двадцятилітнім.

— Та з цим у мене ще все гаразд. Я про інше. Кому я такий потрібний?

— А ви анекдот пам'ятаєте? Уранці підтоптаний чолов'яга підходить у спальні до трюмо. Уважно роздивляється свої худенькі руки і ноги, висхлі старечі сідниці, величезне черево, лису голову з ріденькими кущиками сивого волосся, що стирчить понад вухами. Потім переводить погляд на юну красуню, яка мирно спить у його ліжку, і

думає: «Це ж як треба любити гроші?!».

Цей анекдот і про нас із вами. Просто ми ще не зустріли тих, хто полюбить наші гроші.

Екстремалка Ліда

Микола поволі брів пішохідною зоною, що простягнулася між проспектами Свободи і Радянської України. Останній після проголошення незалежності, дотепники з Виноградаря перейменували у «Ні правди, ні свободи». Поринувши у невеселі роздуми, він мало не наштовхнувся на свою сусідку із горішнього поверху, колишню коханку Ліду.

Майже удвічі молодша за нього. Висока, статна, сексуальна. Ще й до того легка на підйом. Правда, заміжня. Але те не заважає їй колекціонувати чоловіків. Власне, й Миколу вона звабила задля задоволення якоїсь дивної примхи.

Сталося те на весіллі у сусідів. Пінчуки саме женили сина. Микола і Лідин Сашко, якому батьки недавно купили квартиру в їхньому будинку, були за водіїв у весільному кортежі. А потім гуляли разом із усіма. Гості пили за здоров'я молодих, за майбутнє поповнення сім'ї, яке, судячи з чималенького живота нареченої, обіцяє не забаритися... Помаленьку хмеліли. І лише Сашко дивився на всіх тверезими очима. На пропозиції

бодай пригубити чарчину, він резонно відказував:

— Я ж за кермом.

— То віджени машину в гараж та й повертайся нормальною людиною, — радили сусіди.

Сашко стоїчно тримався до першого перекуру. А коли гості почали виходити з-за столу, чмокнув у щічку молоду дружину й, пообіцявши довго не баритися, подався відганяти свою «Тойоту».

Щойно за чоловіком зачинилися двері, Ліда взяла Миколу, який сидів поруч, за руку:

— Потанцюємо?

— Аякже.

У невеликому квадратному холі було тісно, як на нерестилищі. Тож щоб не товктися по чужих ногах, Микола з партнеркою почали пробиратися у коридор. А коли опинились біля входу у ванну, Ліда раптом штовхнула Миколу в середину і, зачинивши за собою двері, без зайвих слів припала до його вуст. Микола ще не встиг отямитися від несподіванки, як сусідка вже розстібнула на штанях блискавку й обхопила пальчиками його гордість.

Ліда виявилася справжньою богинею екстремального сексу. Особливо той талант розкривався тоді, коли існувала загроза, що їх із партнером ось-ось можуть застукати на гарячому. В такі хвилини від передчуття небезпеки у неї усе стискалося всередині. І тоді партнерові доводилося

напружувати останні сили, аби не опинитися викинутим назовні. Тож чоловіки буквально шаленіли від неї. Не був винятком і Микола. Бо за довгі роки небезгрішного життя йому ще з жодною жінкою не було так хороше.

Найближчого понеділка, щойно її чоловік пішов на роботу, Ліда подзвонила у Миколині двері:

— Привіт! — вона прямо з порога кинулась Миколі на шию. — У мене є годинка до роботи. Тож давай не будемо гаяти часу.

Микола ухопив несподівану гостю на руки. Відніс у спальню. І вони кохалися довго й несамовито. А потім, нехтуючи усіма правилами дорожнього руху, Микола гнався на своєму «Жигулі» наввипередки з часом, аби тільки Ліда не запізнилася на роботу.

Назавтра усе повторилося знову. З тією лише різницею, що тепер Микола залишав вхідні двері незамкненими. Тож Ліда, прокравшись нишком до його квартири і скинувши на ходу халатик, голісінька пірнула до нього під ковдру.

Ті ранки були для Миколи найсправжнісіньким втіленням великого людського щастя. Шкода тільки, що щастя те тривало дуже недовго. Настав ранок, коли Ліда не прийшла будити Миколу своєю любов'ю. «Напевне, сьогодні чоловік удома», — подумав він. Але назавтра Ліда

знову не прийшла. І післязавтра — також.

Микола, який по самі вуха закохався у юну сусідку, не знаходив собі місця. Він телефонував Ліді на мобільний, але та не вмикала слухавку. Намагався підстерегти у дворі, щоб поговорити, але Ліда, буркнувши коротеньке: «Драсьте!», — пробігала повз нього не зупиняючись. Микола ретельно аналізував свою поведінку з Лідою, перебирав кожне сказане слово і ніяк не міг зрозуміти, чим образив свою юну коханку. Бо, звідкіля йому було знати, що людина, народжена під знаком близнюків, не здатна тверезо керувати своїми вчинками. Вона рухається по життю за течією й часто зовсім без видимої зовні причини міняє напрям руху.

Потім Микола знову потрапив на Лідину орбіту. І знову почалися їхні шалені ранки. Але і цього разу вони обірвалися так само несподівано, як і колись.

Не без Миколиних старань, ті спалахи шаленого кохання із певною циклічністю повторювалися знову і знову. І лише після народження сина Ліда, здавалося, вгомонилась. Принаймні їхні сексуальні пригоди припинилися, як здавалося Миколі, назавжди.

І треба ж такому статися! То по кілька місяців не бачились, а тут...

— Привіт. Як справи?

— Спішу в дитсадок за малим. А ти як? Чому такий похмурий?

— Депресія доконала. Лікар радить брати коханку і їхати на море. А я, як на гріх, уже більше року один. Слухай, у тебе нема подружки, яка б погодилася відпочити на дурняк?

— Треба подумати. А ти вже вирішив, куди їхати?

— Кудись туди, де тепло: у Туреччину, Єгипет, а може, на Кіпр чи на Мальту...

— А надовго?

— На тиждень чи два, не більше.

— То, може, мене візьмеш? — загорілася ідеєю Ліда.

— А як же синок? — не повірив почутому Микола, бо звик, що всі його знайомі жінки живуть, перш за все, дітьми і для дітей.

— А що йому станеться із бабою й батьком? — здивувалась вона. — Скажу вдома, що посилають у відрядження на семінар бухгалтерів. Зате відтягнемось по повній, як тоді в Іллічівську.

О Іллічівськ! Ти завжди в пам'яті, немов казковий сон

Ту подорож до моря він навряд чи коли забуде. Як, до речі, і все інше, що було пов'язане з Лідою.

Після чергового її зникнення Микола уже став звикати до самотності. І навіть почав залицятися до однієї з колежанок, коли це знову Ліда забігла на ранковий секс. Вона розповіла, що з понеділка у відпустці й тепер щоденно знаходитиме годинку-другу для нього.

Микола працював тоді ще простим редактором відділу. Від нього, як і від інших журналістів, ніхто не вимагав обов'язкового сидіння у редакції від дзвінка до дзвінка. Аби тільки робота була зроблена вчасно. Тож найближчий місяць обіцяв бути для них із Лідою дуже приємним і насиченим.

Але доля розпорядилась по-іншому. Ліду, яка працювала головбухом невеликої комерційної фірми, викликали на роботу і в понеділок, і у вівторок, і в середу, і в четвер...

Тоді Микола запропонував утекти разом із ним на море. Ліда не заперечувала. Тільки сказала, що мусить вигадати для чоловіка якусь схожу на правду історію.

Того ж дня Микола написав заяву на відпустку й зателефонував на Одеське телебачення своєму однокурсникові Сергієві, щоб той підшукав недорогий будиночок на якійсь із баз відпочинку.

Стояла середина серпня — золота пора для негаласливого відпочинку. Ті, кому належало віддавати дітей до школи, масово від'їжджали

додому. Біля моря залишалися лише бездігні, старики та молоденькі мами із дошкільнятами. За два-три дні курортне селище Грибівка, що розкинулось на березі Іллічівської затоки, за півтора-два кілометри від Санжейського маяка, поруч з яким кілька гектарів займає дача одеського мера, майже повністю спорожніло. Тож у оточенні нечисленних сопляжників, як Микола жартома називав сусідів по пляжу, вони з Лідою почувалися справжнісінькими втікачами від цивілізації.

Їхній будиночок виявився у найближчому до води ряду. Двері виходили на нешироку терасу, звідки пологі бетонні сходи вели просто на піщаний пляж. А метрів за тридцять-сорок хлюпотіло тихе і тепле море. Вода у ньому була такою чистою, що, навіть зайшовши по пояс, можна було бачити, що діється на дні.

У перший же вечір, коли, справляючи новосілля, добряче випили, Ліда захотіла купатися. На мілководді, що починалося метрів за тридцять від берега, вона заявила:

— Хочу тебе! Тут і зараз!

Миколу, який постійно відчував до своєї юної коханки сексуальний потяг, не довелося просити двічі. Він дуже повільно й старанно виконав Лідину забаганку. А потім ще і ще раз на біс...

Ті морські сексуальні вправи на виду у численній пляжної публіки неймовірно збуджували

Ліду. Від усвідомлення того, що на них дивляться десятки очей, усе стискалося у неї всередині. І від того насолода була стократ сильнішою.

У перші дні вони по кілька разів повторювали ті екстремальні вправи на виду у спантеличених глядачів. Хоч як дивно, але під тими осудливими і співчутливими поглядами сопляжників Микола почувався молодим, сильним і невтомним коханцем.

До кінця першого тижня Ліді набридли безперервні Миколині сексуальні домагання і вона, зовсім небезуспішно, спробувала встановити обмеження у їхніх стосунках. Тепер йому дозволявся доступ до тіла лише один раз уранці і один раз увечері, перед сном. А серед білого дня — лише тоді, коли Ліді самій закортить покохатися в морі.

І все-таки ті два шалені тижні залишились у Миколиній пам'яті найщасливішими за останні кілька років. Тим більше, що після повернення до Києва Ліда, як те не раз бувало, надовго зникла із його життя.

Із паном Шкурландом на шару не мандрують

Загорівшись ідеєю відпочинку за кордоном, Ліда узяла ініціативу в свої руки. Годинами сиділа в

Інтернеті. Й щоразу, відшукавши щось цікаве на сайтах туристичних фірм, телефонувала Миколі.

Він також не ловив гав. Якось, завітавши до міського відділення Національної спілки журналістів, Микола довідався, що формується група для чергового прес-туру на Анталійське узбережжя Туреччини.

— Галочко, а чи можна поїхати удвох? — поцікавився у секретаря спілки — жіночки років п'ятдесяти, яка, незважаючи на далеко не юний вік, усе ще зберігала свою чарівність.

— Це пропозиція? — лукаво стрельнула очима трішки прив'яла красуня.

— Іншим разом, будь ласка, — знічено відказав Микола. — А зараз мушу виконувати припис лікаря — їхати на відпочинок із юною коханкою. Він каже, що то найкращі ліки від депресії.

— Так тому й бути, — мовила та, кого Микола назвав Галочкою. — Ви не часто їдете, тож можна і удвох. Готуйте сімсот вісімдесят доларів, і через тиждень — у путь.

— А хіба за прес-тури вже й гроші почали брати? — здивувався Микола. — Я он де тільки не побував: і у Парижі, й у Брюсселі, і в Торонто, й у Мадриді, навіть у Бангкоку і Пхеньяні. І скрізь усі витрати брали на себе організатори поїздок. Та ще й у конвертах добові, чи то пак на кишенькові

витрати, гроші давали.

— Цей прес-тур організують одесити. А із паном Шкурландом, як ви розумієте, на шару не мандрують. Плата з однієї людини — триста дев'яносто доларів. А ще готуйте гроші на візи і квитки до Одеси. Бо виліт на Анталію звідти.

Гроші не такі вже й великі. Та й відпочинок із колегами по перу, серед яких, не виключено, можуть трапитися знайомі і навіть друзі, набагато приємніший, ніж у незнайомій компанії, — подумав він. І потелефонував Ліді, щоб припиняла пошуки та готувалася в путь.

Ностальгія за Стамбулом

У дорогу вирушали з дотриманням суворої конспірації. Адже Лїду проводжав на потяг люблячий чоловік. Сашко навіть не здогадувався, що у одному купе з його благовірною їхатиме їхній сусїда з третього поверху. Як і заведено у порядних сім'ях, влаштувавши дружину в купе, чоловік не квапився виходити з вагона. Вона давала йому настанови берегти сина і слухатись тещу. Він же напївжартома наказував не скакати у гречку і взагалї зайве не гуляти й не пити.

Поки люблячі голуб'ята прощалися, Миколї, аби випадково не потрапити на очі сусїдові, довелося мало не до останньої хвилини стовбичити

на пероні, ховаючись віддалік за продуктовим кіоском. А коли подали електровоз і потяг із легким гуркотом сіпнувся, наш герой-коханець, зробивши вигляд, що не встигає у свій вагон, попросився у найближчої провідниці, аби та впустила його.

Напевне, ніщо так не зближує людей, як спільна подорож залізницею у одному купе. А тут ще (треба ж такому статися!) їхньою попутницею виявилася учасниця того самого прес-туру, Миколина знайома Зоя Куліш.

Це була висока, крупна, фігуриста жінка з приємним, хоч і не можна сказати, що красивим, відкритим обличчям. Правда, параметри 90-60-90 залишилися десь далеко в її юності. Однак співвідношення об'єму стегон, талії та бюсту і в 45 залишалося незмінним. У столиці вона очолювала міську газету однієї із 156 партій.

— Почувши, що я збираюся їхати у Анталію, — розповідала товаришка Зоя, — наш видавець, голова міської парторганізації Микола Дурилов, як затявся:

— Нікуди ви не поїдете у такий складний час! — репетував він. — Я не дозволю через якісь там жіночі примхи зірвати дочасні вибори столичного мера!

— Тоді, — кажу йому, — вам доведеться шукати нового головного редактора. Я ж вас ще два місяці тому попереджала, що у квітні поїду у

відпустку. І не моя вина, що комусь замандюрилось саме зараз обирати міську владу!

— Та ви увійдіть у становище, — благав він. — Проведемо вибори, а потім можете хоч цілі два місяці відпочивати.

— Так, ніби я не пам'ятаю, що ви зробили з нами після торішніх парламентських виборів! — кажу йому. — Тоді ви на півроку прикрили газету, не виплативши людям ні відпускних, ані жодної компенсації. І тепер вчините не краще. А зараз моя особиста доля вирішується. І ця поїздка для мене навіть важливіша, ніж для вас посада президента.

— Я трималася, як свого часу на допитах Зоя Космодем'янська, — продовжувала вона. — І, вірите? Подіяло. Дурилов змінив тон. Почав благи відмовитись від поїздки. А потім, нікуди діватись, здався остаточно. Він же не зовсім дурний. Розуміє, що напередодні виборів кваліфіковані журналісти, та ще й із досвідом редакторської та партійної роботи, на дорозі не валяються.

— Навіть не віриться, що менше ніж за добу я зустріну Сашу, — мрійливо говорила вона Ліді після невеликої паузи. — Я тебе із ним обов'язково познайомлю. Це такий мужчина, які зустрічаються один раз за все життя. І то не кожній жінці.

Зоя жила передчуттям зустрічі з організатором прес-туру Олександром

Шкурландом, із яким минулої осені подорожувала кораблем у Стамбул. Про ту подорож вона зберегла найприємніші спогади. Тож коли під час вечері спиртне розв'язало язики, стала захоплено розповідати про непрості й ризиковані мандри.

— Пам'ятаєте, що діялося на Чорному й Азовському морях у середині листопада? — запитально-ствердно говорила Зоя. — Випуски новин на радіо й телебаченні нагадували тоді оперативні повідомлення із фронтів: у Чорному та Азовському морях небаченої сили шторм... У Керченській протоці тоне танкер... Зазнали катастрофи й сіли на мілину два російські судна... Затонули два кораблі з вантажем металу, грецькі й турецькі суховантажі, дві баржі та морський плавучий кран... Кораблі не витримують вітру, що досягає тридцяти метрів на секунду, і хвиль заввишки 4–5 метрів... Розламався танкер з мазутом... Азовському морю загрожує екологічна катастрофа...

— Останнє повідомлення надійшло у ніч з одинадцятого на дванадцяте листопада, — з героїчним пафосом у голосі, так, ніби заново переживала ту романтичну пригоду, розповідала Зоя. — Саме тоді, коли ми добиралися поїздом до Одеси. А наступного дня по обіді на теплоході «Пальміра» наша група вирушала в круїз за маршрутом Одеса-Стамбул-Одеса. Звичайно, ми

ризикували. Але хто б не ризикнув, коли випадає така нагода? Та ще й уперше в житті. Більш розважливі, правда, залишилися вдома. А їхнє місце зайняли 36 таких відчайдухів, як я.

— У призначений час, — вела вона далі, — автобус висадив нас на морвокзалі, біля пам'ятника маленькому Боделанчику. Так лагідно називають цю бронзову скульптуру пухленького немовляти справжні одесити. По провінційному неспішно відбувалися процедури реєстрації, митного контролю та розселення по каютах. Вже давно пробила година відправлення, давно прийняли трап і подали буксир, а «Пальміра» усе ще не спішила виходити в море. Так, ніби не хотіла прощатися із затишним рідним причалом. Лише на зворотному шляху під час прес-конференції, яку влаштував капітан «Пальміри», ми довідалися, що причиною тієї затримки був шторм, який розгулявся на шляху нашого корабля. Капітан навмисне затримав вихід у море, перечікуючи, поки вгамується стихія. А потім майже всю дорогу до Стамбула ми йшли на хвості у шторму.

— А сильно хитало? — допитувалася Ліда, яка з дитинства любила слухати всілякі цікаві оповідки. Особливо, коли своїми спогадами ділилися учасники тих подій.

— Як на новачків, то навіть добряче, — по-геройськи надимала словесні щокі Зоя. — У

танцювальному салоні, де ми нудьгували увечері, пари навіть заточувалися під час танців. І ось саме тоді, коли я вже подумувала, чи не податися спати, з'явився ВІН, керівник прес-туру Олександр Шкурланд. Уявляєш, високий під два метри мужчина з тілом тренованого атлета. Підтягнутий, без жодного натяку на пузо.

Микола, якому були не дуже цікавими розмови про будь-якого іншого чоловіка, крім нього самого, вийшов у тамбур провітритися. Тим часом у купе, осідлавши Пегаса, Зоя продовжувала:

— Він підійшов до нашого з Валентиною (це моя сусідка по каюті. — Я тебе з нею обов'язково познайомлю)... Так от Саша підійшов до нашого столика й елегантним жестом, на який не здатні сучасні мужики, запросив на танець. Грали вальс. І ми кружляли в ньому, ніби на старовинному балу. Потім були танго і ще якісь сучасні ритми. А коли від танців, випитого спиртного й особливо від його присутності почала іти обертом голова, Саша шепнув мені:

— Зою, ви ще не кохалися у шторм? — І те запитання було таким природнім, що я навіть не образилася. Лише сказала:

— Цікаво було б спробувати. Але не зараз. Нехай засне Валентина. На що Саша відповів:

— Моя каюта завжди до ваших послуг.

— Напевне, я ніколи не забуду ту штормову

ніч! — захоплено розповідала жінка. — Уявляєш, корабель плавно, але потужно підносить угору. А в цей час справжній мужчина притискує тебе своїм тілом до койки. Відчуття таке, що ось-ось тебе розчавить потужний прес. Потім судно провалюється в безодню. І ти переживаєш таке сильне відчуття вільного падіння, що хочеться крикнути чоловічій плоті: «Не полишай мене саму!» Якась мить, і ваші тіла знову зливаються в любовному єднанні, перетворюючись у одне ціле. Нескінченно довго ви пливете серед розбурханої стихії аж до самісінького піку неперевершеного екстазу. А потім лежите, випорожені до останньої краплинки любовного соку, й поволі поринаєте у казковий сон. Так триває годину чи й дві. А потім усе починається спочатку.

Коли Микола сіпнув дверну ручку, показуючи, що має намір увійти до купе, Зоя притьмом змінила тему:

— Я б вам радив почати знайомство зі Стамбулом із елітного проспекту Істикляль, — говорив усім нам Саша Шкурланд. — Це на нашому березі. За два-три квартали від виходу з порту починається тунель. А там на підйомнику одна зупинка, і ви вже на місці. Головне, встигнути поміняти долари на турецькі ліри, поки не зачиняться обмінники. Бо інакше на фунікулер не пустять і перший вечір в Туреччині пропаде

даремно. Як тільки спустять трап і видадуть посадочні талони, треба зійти на берег і мерщій до найближчого обмінника.

На щастя, закріплення трапа, а також всі карантинні та митні формальності зайняли лише трохи більше години. О пів на шосту вечора сходимо на берег і майже бігом, ледь встигаючи за Сашею, чимчикуємо до обмінника. Як пізніше з'ясувалося, зовсім даремно, бо підйомник виявився закритим на ремонт.

— По вечері у супроводі Саші ловимо таксі і, втиснувшись уп'ятьох у машину, вирушаємо до заповітного проспекту, який чимось дуже схожий на одеську Дерибасівську, — наслідуючи Шкурланда, розповідала Зоя.

Таксі в Стамбулі — особливий транспорт, — наставляла Лїду товаришка Куліш. — Хоч деякі машини й обладнані лічильником, торгуватися з водієм треба обов'язково. І то, перед поїздкою, а не навпаки. Бо тоді вже буде пізно — обдеруть, як липку. До речі, торгуватися не важко, бо більшість стамбульських таксистів знає якщо не українську, то російську. Тож порозумітися можна. Саша домовлявся англійською. Не торгувався, а просто сказав, що платимо за лічильником. Водій не заперечував.

Долаючи затори, крутою тісною вуличкою по колу піднімаємось угору. Машина ледве повзе. Але

ж ми і не поспішаємо. Нарешті, переконавшись, що пішки буде швидше, прощаємось із таксистом, платимо п'ять лір і не кваплячись вирушаємо на екскурсію. Праворуч і ліворуч сяють вогнями вітрини магазинів і магазинчиків. Спочатку ми кидаємось на коштовні прикраси. Але наш Саша пояснює, що це не місце робити покупки. Аж занадто тут все дорого.

За кілька хвилин виходимо до самісінького пам'ятника Ататюрку, що на майдані Таксим. До речі, пам'ятники батькові усіх турків Мустафі Кемалю погруддями й на повен зріст (великі, маленькі та середнього розміру) в Стамбулі зустрічаються всюди.

Так само всюди на тротуарах і навіть на бруківці димлять портативні жаровні, на яких на ваших очах смажать кашгани, рідше — кукурудзу. Від цього все вечірнє місто просякло специфічним запахом диму. Приціняюся. Сто грамів смажених кашганів коштують чотири ліри. Сто п'ятдесят — п'ять. Тобто майже п'ять американських доларів. Недешево. Але ж так кортить скуштувати екзотики! Продавець, якийсь кавказець, досить пристойною російською пропонує перейти до іншої жаровні.

— Там гарячіші, — пояснює він. Кидає без нагляду свій товар і разом із нами вирушає метрів за сто до іншої жаровні.

Турецька екзотика виявилася досить

специфічною на смак: маснуватою і якоюсь ніби глевкою. Іншим, щоправда, кашгани сподобались.

Крізь велелюддя неспішно прошкуємо проспектом донизу. Стільки народу на вулиці я не бачила з часів Майдану. Тут ніхто нікуди не поспішає. Звучать слова найрізноманітнішими мовами й діалектами. Ну, точнісінько тобі Вавилонське стовпотворіння.

Назустріч поволеньки рухається старовинний трамвай з відкритими кабінами спереду і ззаду. Пам'ятаєте восьмий маршрут, що курсував у Києві років двадцять тому від Університету Шевченка до Солом'янської площі. Це щось схоже. Тільки набагато старіше.

Проїхала на мотоциклі пара поліцейських, озброєних автоматами. І знову жодного транспорту. Лише пішоходи. У магазинах майже немає покупців. Продавці, а о цій порі це одні лише чоловіки, радо кидаються назустріч кожному, хто загляне у настіж розчинені двері. З цікавості приціняємось до одягу й взуття. Порядок цифр такий самий, як і в Києві. Тільки не в гривнях, а в лірах. Тобто усе майже у вісім разів дорожче. А ще казали, що в Туреччині речі дешеві!

У бічних вуличках, на яких і двом мулам з візками не розминутися, розмаїття маленьких ресторанчиків, де у присутності клієнта приготують вибрані на його смак рибу, креветки, омарів та ще

бозна які морські делікатеси. Зазивайла запрошують до ресторанчиків, мало не хапаючи перехожих за руки. Але після вечері на теплоході їсти зовсім не хочеться.

Вздовж тротуарів виставлені також найвишуканіші овочі та фрукти. Око мимоволі фіксує цифри на цінниках. Вони такі, як і в Києві. Тільки у лірах, а не в гривнях.

— Якщо хочете, щоб вас не затягнули у ресторанчик, не встрявайте в розмови із зазивайлами, — повчав нас Саша. — Бо не встигнете й оком змигнути, як опинитесь за столиком і вправний офіціант подасть найдорожче з того, що ви й не подумали б замовляти. Та ще й такий лемент здійме, що витрусите кишені до останньої ліри, аби тільки він не викликав поліцію.

— Взагалі, Стамбул специфічне місто, — повчально говорила Зоя. — Тут можна торгуватися всюди. Навіть в аптеці. Але торгуватися треба не після того, як узяли в руки товар чи приїхали на таксі куди треба, а заздалегідь. Бо потім буде пізно — неприємностей не оберешся.

Тісними крутими вуличками, раз-по-раз поступаючись дорогою автомашинам, які із упертістю мулів дерлися назустріч, спустилися на набережну. І потрапили до рук зазивайлів із ресторанчиків що носять ностальгійні для «совків» назви: «У бабушкі», «У дедушкі», «Калінка» тощо.

Тут зазивайло, буквально хапаючи нас за руки обіцяє пригостити найсмачнішими у Туреччині велетенськими креветками із найсвіжішим місцевим пивом. Пиво по 5 доларів, а креветки — по вісім.

— Чому так дорого? — обурюється наш Саша. — Місяць тому були ж тільки по п'ять.

— Статус Стамбула змінився, — ніби дітям пояснює зазивайло. — Ми виграли конкурс серед європейських міст. Тому й ціни відповідні. Але я дам вам великі порції.

Пиво дійсно виявилось смачним. Креветки взагалі перевершили усі наші сподівання. Та й публіка «У бабушкі» виявилася приємною і ненав'язливою. Ніхто не пхався знайомитися, не лів цілуватися... Відпочивай собі донесхочу.

Але після напруженого дня, а тим більше сповненого враженнями вечора нам кортіло іншого відпочинку. В каюті. Під ковдрою. Удвох на самоті.

— А як вам стамбульський Гранд-базар? — поцікавилась Ліда.

— Не знаю, ми з Валею по базарах не швендяли. Найняли таксі. Водій непогано розмовляв російською. Тож спочатку звозив нас у резиденцію Вселенського Патріарха Варфоломія. А потім — у квартал гуртових ювелірних лавок. Там і залишили свої валютні запаси. А потім з легким серцем і майже порожніми кишнями гуляли

нічним Стамбулом.

— Дорогою додому, — згадувала Зоя, — ми з Сашею знову переживали таку чудову штормову ніч, про яку можна тільки мріяти...

Стамбульські спогади затягнулися мало не за північ. А потім Зої ще довго снівся чи то штормовий секс, чи, може, сексуальний шторм. І вона аж занадто любосно стогнала й зігхала уві сні.

Ліді ж приснився не бачений ніколи чорноокий вусатий турок, який робив з нею таке, про що порядна жінка соромиться навіть мріяти.

І лише Микола, якому випало долати ніч на верхній полиці, боячись гепнутися донизу, крутився у тривожному напівсні, ніби в'юн на розпеченій пательні.

Гей, Одесо, куди свій шарм поділа?

Оспіване десятками, якщо не сотнями прозаїків і поетів, сатириків і гумористів місто того похмурого ранку мало зовсім непрезентабельний, або, як сказав би корінний одесит, блідий вигляд. Воно зустріло наших подорожніх густим туманом. Правда, невдовзі той туман розвіяло легким бризом. Але яскраве квітневе сонечко вперто ховалося за важкими мокрими хмарами, з яких ось-ось мав бризнути рясний дощ.

Хоч лише вісім днів тому у місті яскравим

велелюддям вирувала традиційна гуморина, від свята радості і сміху не залишилося майже нічого навіть на самій Дерибасівській. Лише на одному з будинків сором'язливо затуляв облуплену шпукатурку ще свіжий транспарант: «Одесити! Пересміємо усі міста!».

Стояв звичайний ранок робочого понеділка. Тож усі, хто ще мав роботу, поспішали на службу. А ті, хто її позбувся, сиділи по домівках, свято вірячи в те, що у такий нещасливий день годі й сподіватися на удачу. І лише поодинокі власники кішок та собак, вигулювали у скверах своїх кривних родичів.

Залишивши речі у камері схову, наші подорожні вирушили у місто. Поки Микола купував Ліді цигарки та прицінявся до консервованого чистого одеського повітря, жінки відійшли вже далеченько і навіть прилаштувалися у коротеньку чергу на маршрутне таксі. Обидві були надуті так, ніби він покинув їх напризволяще серед натовпу гвалтівників. Маючи досвід спілкування у подібних ситуаціях з колишньою дружиною, Микола не промовив жодного слова. Тільки тихо став поруч із ними.

— Мужчина! — присікалася до нього якась бабушенця. — Куду ви прьотесь без очереди?

І тоді втрутилася Зоя:

— А ви не бачите, що він наш?

— Нада пердупреждать! — не вгамовувалася стара. — Мало хто шляється тут спозаранку!

— Якщо ви претендуєте, то він не продається, — пожартувала Ліда.

— А поторгуватись? — стромила свого носа молодичка середніх літ.

Але торг не відбувся. Бо саме підійшла маршрутка і своєю появою зіпсувала увесь шарм легенької вуличної перепалки.

Маршрутним таксі вони дісталися Дерibasівської — вулиці, про яку мріють усі, хто бодай щось читав про перлину біля моря з чарівним іменем Одеса. Але ніякого шарму наші подорожні на Дерibasівській не помітили. Жінки сфотографувалися на лавочці поруч із Утьосовим, навіть посиділи у нього на колінах. Потім прогулялись у скверику біля фонтана.

Може ці місця й дорогі серцю справжнього одесита, але пересічному мандрівникові вони не говорять нічого. Тож наші герої потовклися біля зачиненого о такій порі знаменитого Гамбрінуса, помилувалися зразком одеського живопису на фасаді протилежного будинку. Та й подалися наосліп у пошуках забігальвіки, у якій можна недорого поснідати.

Продефілювали Катерининською, перетнули Ланжеронівську і провулком Чайковського дісталися Думської площі. Постояли біля зачинених

дверей знаменитого Театру опери й балету...

Так і не знайшовши гідного уваги закладу, Приморським бульваром дісталися до знаменитих Потьомкінських сходів. А коли, влаштувавшись на знаменитому каналізаційному люкові, Микола став фотографувати своїх супутниць на тлі схожого на фалос бронзового сувою в руці засновника Одеси Дюка Де Ришельє, до жінок підкрався якийсь дрібненький песик і, задерши ногу, помочився на Лідині шгани.

Помітивши, яку шкоду зробив його менший брат, старенький одесит на тремтячих ногах причимчикував до жінок і зі словами: «Мадам, я дико вибачаюсь за його невихованість!» — нагнувся, щоб поцілувати Лідину руку.

— Пусте, — ніби нічого не трапилось, відповіла та.

Микола, для якого Одеса була містом татової студентської юності, адже той перед війною закінчив місцевий учительський інститут, а ще містом, у якому в Миколиній уяві й досі жили герої одеських оповідань Ісака Бабеля, хотів було розпитати старенького, як потрапити, наприклад, до знаменитого Другого єврейського кладовища. Але якийсь бісик сіпнув його за язика.

— Скажіть, це у вас кокер чи, може, спанієль, — почув він власний голос.

— Такі да, — мовив дідусь. — А ви

цікавитесь собаками?

— Щоб так да, то ні, — відказав Микола й нарешті запитав перше, що спало на думку:

— Ви не підкажете, як потрапити на Госпітальну вулицю?

— А ви шьо, шпйон? — продовжував приколюватись древній одесит.

— Та побійтеся Бога, ні!

— Тоді шьо ви мені морочите голову паролями?

— Якими ще паролями? — здивувався Микола. — Мені просто хочеться краєм ока глянути, де був постійний двір Любки Козак, — пояснив він.

— Заведеніє мадам Шнейвейс почило в Бозі. Не пізніше, як позаторік будинок зруйнували, — зі смутком у голосі мовив таки справжній одесит.

— А, може, вцілів будинок Менделя Крика на Софіївській, 17? — не здавався Микола.

— Шьоб я так жив, як ви мене не дурите! — вигукнув респондент. — Вам шьо, цікаво поприколюватись?

— Перестаньте мати мене за приколіста, — підлаштовуючись під співрозмовника, мовив Микола. — Я вперше стою ногами на священній одеській землі.

— А звідки ж наш прононс? — допитувався одесит.

— Ви гадаєте, що дядю Ізю читають тільки в Одесі? — далі кривлявся Микола. — Та його знають напам'ять не лише Жмеринка і Вапнярка, а й провінційний Гайсин.

— Ви з самого Гайсина?

— Якщо ви думаєте, то помиляєтесь. Я з Києва. Але я вам відкрию секрет. Там також читають Бабеля.

— Тоді знаєте, що я вам скажу на ваше запитання? Будинок Криків теж вже апейгеле.

— То що, від тієї Одеси вже нічого не залишилося?

— Як то не залишилося?! — ображено вигукнув співрозмовник. — А я?!

Потім Ліда із Зоєю почали розпитувати старенького, де в Одесі можна недорого й смачно поїсти, а де побачити щось цікаве. Але древній одесит нічим не міг їм зарадити. Бо вже давно не вибирався у місто далі кварталу, в якому живе.

Літак мені, літак!

Місто Леоніда Утьосова і Віри Інбер, Юрія Олеші і Саші Чорного, Валентина Катаєва і Едуарда Багрицького, Іллі Ільфа і Євгена Петрова, Аркадія Аверченка і Олександра Вертинського, Костянтина Паустовського і Михайла Жванецького, нарешті самого Ісака Бабеля, ховало від наших подорожніх

усі свої принади під облупленою штукатуркою колись шикарних архітектурних шедеврів. Минулі покоління одеситів перетворили ті шедеври спочатку на звичайнісінькі комуналки, а пізніше на ізольовані помешкання, які, принаймні з фасадів, були занедбані до неможливості. Тож, потинявшись серед цієї сірятини, наші подорожні подалися в аеропорт. Хоч, правду кажучи, даремно поспішали. Адже до початку реєстрації на їхній рейс було ще далеко, як до неба рачки.

На жаль, у вокзалі Одеського аеропорту працювала лише єдина поганенька забігайлівка, де можна випити бурди, що віддалено нагадує каву. А про те, щоб ситно і смачно пообідати, нічого було й мріяти. Тож, залишивши жінок стерегти речі, Микола сів на маршрутку й подався до найближчого торгового центру за продуктами. Поки він купував ковбасу та інші наїдки, Зоя знову почала відкривати перед Лідою стамбульські секрети.

— Уявляєш? — говорила вона, — уже в часи Роксолани у турків була дуже сильно розвинута цивілізація. У гаремі, куди ми ходили на екскурсію, у ті часи були холодний і гарячий водогони і навіть каналізація. В туалетних кімнатах стояли унітази. Точнісінько такі, як тепер. Тільки не керамічні, а металеві. Ну, знаєш, як у спальних вагонах на залізниці. Дружини і наложниці султана приймали

ванну і душ, коли забажають, не виходячи за межі гарему.

— А що ще цікавого ви бачили? — допитувалася Ліда.

— Коли чесно, — вела далі Зоя, — у древньому Константинополі, який з часів Османської імперії називається Стамбулом, стільки історичних пам'яток, що не тільки за один день, а й за кілька місяців усі не обійдеш. Нас спочатку повезли у меморіальний комплекс Сулейманія. Там розташовані мавзолеї нашої Роксолани і її чоловіка, Сулеймана. До речі, саме тут, у її мавзолеї, я вперше зустріла напис, де сказано, що Роксолана була українкою. Уявляєш, незадовго до того купила книжку «Великие женщины России». То там серед кількох десятків знаменитих українок Роксолана теж названа росіянкою з Рогатина.

— Та бог з ними, з росіянами! — мовила Ліда. — Вони не те, що усіх відомих світові жінок, а навіть пріоритети у найбільших відкриттях цивілізації приписують собі. Ви краще розповідайте, про Стамбул.

— Наступна адреса, куди нас повезли, — мечеть Ахмедіє. Уявляєш, до чого у мусульман все продумано?! Чоловікам виділено місця для моління попереду, а жінкам — позаду. Це, щоб ми своїми красивими формами не відволікали чоловічу увагу від спілкування з Аллахом. Кожен справжній

правовірний мусульманин повинен шість разів на добу сходити у мечеть. Зараз, правда, правила стали м'якшими і можна молитися будь-де, навіть на робочому місці. А в давнину, тяжко уявити, коли ті турки працювали.

Потім ми поїхали у меморіальний комплекс Айя-Софія. При Роксолані це був православний собор. Пізніше його перетворили на мечеть. Але ще й зараз там збереглися прекрасні фрески на біблійні сюжети. Взагалі, у Туреччині до релігійних святинь усіх культур і народів ставляться з особливим трепетом. Усе, що тільки має якусь історичну чи культурну цінність, поставлено на облік. Скрізь платний вхід. І вартість квитка немаленька — 10 доларів. Але ті гроші йдуть не в кишені всіляких лихварів від політики й культури, а на збереження пам'яток.

У Стамбулі усім туристам показують ще один дуже цікавий об'єкт — підземне водосховище Еребатан. В старовину воно не раз рятувало жителів Константинополя під час ворожої облоги міста. Там вода століттями зберігається кришталево чистою. А індикатором її чистоти служать риби, яких тут дуже багато. Коли будували це водосховище, як матеріал для кам'яних колон, на яких тримається склепіння, використали деталі колон якихось помпезних споруд стародавньої Греції. Там навіть є два кам'яні блоки, на яких

вирізьблені голови Горгони Медузи...

Тим часом, скупившись у найближчому супермаркеті, Микола повертався в аеропорт. У салоні маршрутного таксі його увагу привернув хлопчина, який тримав на плечі штатив відеокамери. Поруч із ним стояла досить симпатична молода жінка.

— Ви з якої компанії? — запитав він, привітавшись.

— Я говорю по-руські, — відповіла колежанка хлопця зі штативом.

— Так і я ж, ніби, не турецькою запитую, — відказав Микола.

— Ізвініте, я задумалась і сразу не поняла, — вибачилась вона. — Ми із Луганска.

— Обласне державне телебачення чи Луганське кабельне? — тоном знавця, запитав Микола.

— Кабельное. А ви откуда знаєте нашу телекомпанію? — здивувалась жінка.

— Бо ваш генеральний директор мій приятель. Давайте знайомитись. Микола.

— Олена, — мовила вона чистою українською. — А це Олексій, мій оператор.

Коли прибули в аеропорт, там уже зібралось чимало журналістів. Серед них Микола упізнав кількох знайомих. Зокрема, заступника головного редактора парламентської газети Ігоря Марченка та

редактора загальнодержавного телебачення Івана Протяга. А ще — колишнього військового журналіста, а нині завідувача рекламним відділом столичної телекомпанії Василя Штопора з дружиною.

Уздівши серед майбутніх попутників подружжя Штопорів, Микола з усією невідворотністю зрозумів, що про відпочинок без неприємних пригод можна забути із самого початку.

Це подружжя варте окремої розповіді. Високий, статний, по-військовому підтягнутий, напрочуд терпеливий чолов'яга років п'ятдесяти п'яти і його половина — удвічі нижча і ширша за свого чоловіка. Коротконога, з товстезною шиєю, що, звужуючись догори, переходила у маленьку голівку, Лариса нагадувала грудку пластиліну, з якої аніматор так і не доліпив мультяшного героя. Напевне, кравці навіть у юності не могли відшукати її талію. А тепер і поготів. Особливо ззаду Лариса дуже нагадувала симпатягу вовка із мультфільму «Жив-був пес», після його частування на сільському весіллі.

Власне, Василь Штопор був людиною широю і компанійською. Він завше радий був допомогти товаришеві. А ще — з українською щедрістю пригощав усіх, ніколи не чекаючи, поки заплатить хтось інший. Що ж до його дружини Лариси, то

вона була повним антиподом своєму чоловікові. Пані Штопор до нестями любила гроші й чорною ненавистю ненавиділа усіх тих, з ким була вимушена ділитись. А ще Лариса страшенно любила командувати своїм чоловіком. А разом і всіма, хто потрапить у поле її зору. І робила це так наполегливо, що чоловікам було невтямки: звідки у такому куценькому тілі стільки жовчі і злості?

Якось Миколі довелося на власній шкурі відчути командирські замашки Штопорової половини. Було це перед останніми парламентськими виборами, які проводилися не тільки за партійними списками, а й у мажоритарних округах.

Свого часу народним депутатом України у одному з округів Кіровоградщини був обраний Миколин однокурсник, безкомпромісний телепубліцист Вадим Бойко. Він першим серед українських журналістів наклав головою через свою принциповість. Колеги-журналісти й народні депутати встановили у містечку Свігловодську, де Вадим виріс, бронзову меморіальну дошку. Але невдовзі мисливці за кольоровими металами поцупили її й здали на металобрухт. Тож Вадимів тезка Віктор Бойко, який балотувався у цьому ж окрузі двома скликаннями пізніше, замовив нову дошку. На цей раз гранітну.

На відкриття цього пам'ятного знака на

Вадимову батьківщину вирушила група столичних журналістів. Здебільшого ті, хто знав його особисто і працював з Вадимом. У тій делегації, серед інших, виявилось й подружжя Штопорів.

Невідомо, якими дорогами блудив водій їхнього мікроавтобуса, але кияни прибули у Світловодськ на три години пізніше, ніж було заплановано. Тож із таким самим запізненням почалася церемонія відкриття дошки, потім — покладання квітів на Вадимову могилу, зрештою, поминальний обід. І увесь час разом з офіційними особами журналістів супроводжував сімдесятилітній Вадимів батько.

Коли завершувалася тризна, він запросив усіх присутніх до себе додому, віддати Вадимові данину пам'яті у колі рідних і друзів.

І тут стала в позу Лариса Штопор:

— Більше ніяких п'янок! — заявила вона. — Негайно їдемо на Київ!

Микола, якого кандидат у депутати призначив старшим групи, осмикнув зарозумілу колежанку.

— Не терпиться додому? — запитав він. — Хочеш нагадати в душу Вадимовій родині? Тоді забирай чоловіка і з Богом, Парасю, як люди трапляються! Автобуси й маршруткі до Києва курсують майже цілодобово. До автостанції довеземо, а далі — вігру в нижчеспиння!

Штопориха ніби здалася. Але вже після